

کاوشی در بکارگیری و تبیین حقوق بین الملل عرفی در رویه قضایی دادگاه‌های کیفری

بین المللی برای یوگسلاوی سابق و رواندا

موسی کرمی^۱

چکیده

عرف بین‌المللی، در کنار معاهدات، در میان منابع صوری حقوق بین‌الملل، منبع اصلی آن به شمار می‌رود. افزون بر این، تصمیمات قضایی در کل و رویه قضایی محاکم و دادگاه‌های بین‌المللی به طور خاص، دوشادوش آموزه‌های برجسته‌ترین حقوقدانان بین‌المللی، منابع کمکی این شاخه حقوقی را تشکیل می‌دهند که کارکردشان، اثبات قواعد حقوقی و تعیین قلمرو اجرای آن‌ها است. بر این پایه، می‌توان گفت که از سویی، عرف بین‌المللی یکی از منابع اصلی تصمیمات دادگاه‌های بین‌المللی است و از سوی دیگر، دادگاه‌های بین‌المللی در تصمیمات قضایی خویش دامنه قواعد عرفی را تعریف و تبیین می‌نمایند. در این زمینه، دو دادگاه بین‌المللی یعنی دادگاه کیفری بین‌المللی برای یوگسلاوی سابق و دادگاه کیفری بین‌المللی برای رواندا، افزون بر بکارگیری حقوق بین‌الملل عرفی برای صدور آراء خویش، در روشن ساختن پاره‌ای قواعد عرفی نیز نقش چشمگیری ایفا کرده‌اند. از این رو، کنکاش در عملکرد این دو دادگاه بین‌المللی راجع به بکارگیری و تبیین حقوق بین‌المللی عرفی سودمند می‌نماید. دلیل و علت برگزیدن رویه این دو دادگاه، ابهام در قابلیت اعمال حقوق معاهداتی در جریان رسیدگی‌ها و در نتیجه مراجعه بیشتر به عرف بین‌المللی و نیز جایگاه برجسته آن‌ها در حقوق بین‌الملل کیفری است. بخش نخست مقاله توصیف منابع حقوقی دادگاه‌ها و با تأکید بر عرف بین‌المللی است. بخش دوم، شامل تجزیه و تحلیل رویکرد این محاکم در قبال نظریه دوعنصری حقوق بین‌الملل عرفی است. سپس، محتوای حقوق بین‌الملل عرفی از نظر صلاحیت و ماهیت آن به کنکاش گذاشته می‌شود. سرانجام مقاله با جمع‌بندی و نتیجه‌گیری به کار خود پایان می‌دهد. مطالعه فرارو، که آمیزه‌ای است از ترجمه^۲ و پژوهش، می‌کوشد تا به روشی توصیفی-تحلیلی، به بکارگیری و تبیین حقوق بین‌الملل عرفی در رویه قضایی دو دادگاه کیفری بین‌المللی برای یوگسلاوی سابق و رواندا بپردازد.

واژگان کلیدی: عرف، رویه قضایی، دادگاه کیفری بین‌المللی برای یوگسلاوی سابق، دادگاه کیفری بین‌المللی برای رواندا.

۱- دانشجوی دکتری حقوق بین‌الملل عمومی، دانشکده حقوق، دانشگاه قم. mousakarami136767@yahoo.com
https://orcid.org/0000-0002-7536-8972

۲- بخش ترجمه، برگردان قسمت‌هایی از اثری با مشخصات زیر است:

Joanna Konderla (2018), "International Customary Law in the Jurisprudence of the ICTY and the ICTR", *Wroclaw Review of Law, Administration and Economics*, Vol. 8, Issue 2, Special Issue.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۵/۰۱ - تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۶/۲۴